

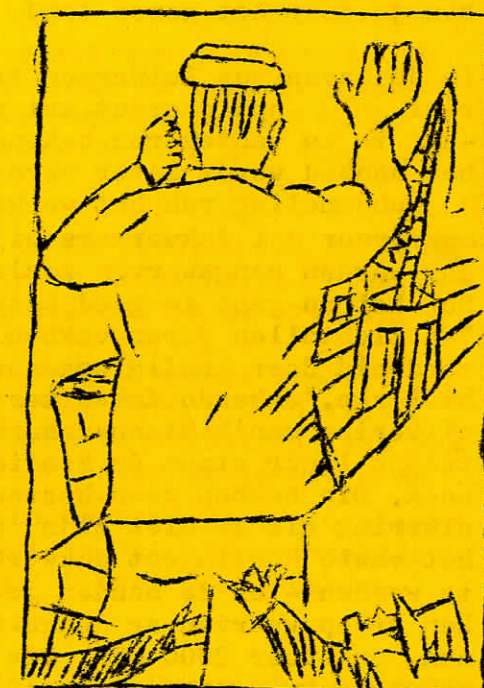
DE HAVENSTAKING IN ANTWERPEN

april - mei '73

Deze tekst behoort bij een tentoon-
telling, die in augustus gehouden
wordt in Koffiebar Roodmerk,
Bethaniënstraat 20, geopend van
10-7 uur, behalve zondag.
Dit verslag werd samengesteld door
leden van de BGA, die in april en
mei in Antwerpen waren, en is ge-
baseerd op eigen ervaring en kranten
en pamfletten van verschillende
groepen en komitees.

prijs: f0,50

uitgave:
bedrijfsgroep
amsterdam (B.G.A.)

DE HAVENSTAKING IN ANTWERPEN

I STAKINGSBEWEGING IN BELGIE

Om de radikaliteit van de staking te begrijpen moet men weten dat er de laatste vijf jaren in België al een hele reeks atakingen is geweest, die stuk voor stuk heftiger verliepen dan in Nederland gebruikelijk is.

Zo is er in België Limburg gestaakt bij Ford Genk, en wel meerdere malen, er is zeer hardnekkig gestaakt bij de mijnen, in Antwerpen bij Ford en General Motors, in de textiel. Steeds weer weigerden de vakbonden om steun te verlenen en probeerden ze de stakers in verwarring te brengen. Steeds weer zette de overheid Rijkswachters in, wat leidde tot tal van doden.

Een belangrijk element van deze stakingen was de vorming van stakers-komités, zoals nu ook in Antwerpen en in Gent gebeurd is. De komités stellen wél de eisen op, verzorgen de organisatie van de staking en treden als dat nodig is, zelf in onderhandeling met de patroons én met de vakbonden. Ze leggen verantwoording af aan algemene stakersvergaderingen, en verzorgen de informatie naar andere bedrijven door zelf pamfletten en kranten uit te geven.

(uitvoerige informatie over de stakingsbeweging in België is te vinden in Internationale Korrespondentie, no. 20/21 en 22/23)

II DE STAKERS

met een boek in je hand
kom je door het ganse land

In de haven van Antwerpen treden de laatste jaren ingrijpende wijzigingen op: doordat het vervoersaanbod beter geregeld wordt -het is nu van tevoren bekend wanneer er schepen binnen lopen en het aanbod wordt beter verdeeld met Rotterdam en Amsterdam- wordt de schommelings van het werkaanbod kleiner. Daardoor komt het steeds meer voor dat dokwerkers bij een vaste baas werken en niet meer per dag worden aangeworven zoals nu nog het meeste voorkomt.

Hoe het nu gaat is goed beschreven in het Amsterdamse weekblad, nr 43: "Na tientallen jaren vakbondstaktiek zijn de Antwerpse dokkers verdeeld door handig opgezette belangentegenstellingen. Men heeft hier zgn. 'erkende dokwerkers' met een vast boek. Ze hebben recht op uitkering van 'bestaanszekerheid' bij werkloosheid. Materieel een trapje lager staan de kandidaat-erkende-dokwerkers met een blauw boek. Die hebben geen bestaanszekerheid, alleen gewone werkloosheids-uitkering als ze niet zijn 'afgezet'. Bezitters van die boeken zijn het vaste kontingent dokwerkers. Het boek geeft voorrang om afgezet te worden - en de bonden geven de boeken uit.

Een groep waarvan er denkkelijk maar weinig staken zijn de foremannen, ongeveer 2000 man. Die worden heel wat meer betaald dan de gewone dokwerkers ontvangen. Het is duidelijk dat men op die manier

wiggen, belangentegenstellingen heeft gedreven tussen het dokken proletariaat. Fore lieden verdienen het dubbele van het gewone dokwerkersloon. Ze zijn ook vaster aan natie en stouwerij gebonden. Ze voelen zich geprivilegieerd in het bestaande systeem. Tijdens de staking deden ze dubbele shiften zodat ze voor 4000 dokkers werk verzetten."

..." De haven is 'closed shop' dat wil zeggen dat de bonden er de lakens uitdelen of in dit verband beter gezegd de boeken. De bonden bezorgen je een boek of ze nemen het je af, al naar gelang het in hun kraam te pas komt.

Tenslotte kennen we dan nog de dokwerker die het zonder enig boekje moet stellen en die zich met zijn paspoort moet laten afzetten.

Ik vind dat 'laten afzetten' een buitengewone uitdrukking. Die laatstgenoemde dokker is de paria onder de havenarbeiders. Hij krijgt alleen werk als alle andere 'boeken' voldaan zijn. Helaas kijkt de ene groep op de andere neer. Bij de scheepsherstellers is dat ook zo. Daar werkt men met rode en groene kaarten. Het demonstreert het ondermijningswerk van de vakbonden. Ze ondergraven de solidariteit als temieten een gebouw. Dit bespelen door de vakbonden van de laagste instinkten van de mens noemen ze dan: 'arbeidersoverwinning'."

ieder jaar worden tien lijken
uit de dokken gedragen.

Het werk in de haven is zwaar en gevaarlijk: van 1963 tot 1971 waren er in de Antwerpse haven 36 461 arbeidsongevallen, waarvan 63 met dodelijke afloop.

"als een hijskraan in werking treedt gebeurt het niet zelden dat er een vracht naar beneden komt. Alleen het waanzinnige arbeidsritme is verantwoordelijk voor het zeer grote aantal ongelukken." (Krant van het stakerskomitee, no.1)

Er wordt in ploegen gewerkt en het is sinds een jaar verplicht om steeds in dezelfde ploeg te werken, zodat de massale opkomst iedere morgen bij 't Kot met alle mogelijkheden tot agitatie die dat biedt, vermeden wordt. Eén dagtaak van 7½ uur wordt een shift genoemd.

Bepalend voor de zwaarte van het werk is de grootte van de ploeg die aan een bepaald karwei wordt gezet; en de technische vernieuwingen worden telkens aangegrepen om de ploegen in te krimpen.

Het tempo ligt in Antwerpen veel hoger dan in andere steden: "voor dezelfde shift lossen ze in Rotterdam 9000 kisten fruit tegenover 21 000 in Antwerpen. In Le Havre of Marseille lost men een boot in zes of zeven dagen terwijl we er in Antwerpen maar twee of drie dagen voor nodig hebben. In Hamburg moet een ploeg 11 400 ton per 'gesteld' lossen, terwijl in Antwerpen dezelfde ploeg 24 600 per 'gesteld' moet lossen." (Krant v.h. stakerskomitee, no. 1)

Het beroep van dokwerker is door al deze factoren niet erg in trek. Zo komt het dan ook dat de invoering van containers in Antwerpen zonder veel verzet gebeurt; dit in tegenstelling tot in Engeland, waar in juni vorig jaar een lange staking is geweest om te bereiken dat de containerisatie niet gebeurde ten koste van de arbeiders.

III DE EISEN

Een belangrijk element van iedere staking zijn de eisen die gesteld worden. De eisen die bij het begin van de staking in Gent zijn gesteld staan vermeld op een pamflet dat door Arbeidersmacht Antwerpse Haven op 9 april werd uitgedeeld:

- vanaf 1 mei 1973, 100 fr. per shift erbij
- een dertiende maand loon in 1973
- een grotere indexaanpassing, namelijk 21 fr. i. $\frac{1}{4}$ v. 17 fr.
- volledige toepassing van de kaderwet van Major, wat inhoudt dat alleen dokwerkers schepen mogen lossen en laden.
- betere regeling van de aanwerving-
- een vaste ambulance-dienst naar de dokter
- wasgelegenheid bij elke baas
- goede verlichting aan de haven
- betere regeling van het uitbetalingssysteem

Een aantal eisen zijn in de loop van de staking weggelaten; de aandacht werd gekoncentreerd op de twee geldeisen: 100 fr. per shift en een 13e maand.

We hebben niet kunnen nagaan wie de eisen oorspronkelijk geformuleerd hebben en ook niet hoe het komt dat de niet-geld eisen zo geruisloos van het toneel zijn verdwenen. Wel is het een bekend patroon dat alle onrust wordt gekoncentreerd in geldeisen - die voor de arbeiders belangrijk zijn omdat de prijzen voortdurend stijgen en de aanpassing van het loon aan de prijsindex altijd achteraf gebeurt en nog onvoldoende is ook.

Daar komt bij, dat terwijl de lonen in de haven vorig jaar met 5% stegen, de havenondernemers hun tarieven met liefst 14% verhoogden. (terwijl het aantal arbeiders alleen maar afnam). Geeist wordt dan ook 100 fr. meer per shift (d.w.z. een dagtaak). Het loon is nu 807 fr. + 40 fr. per 1 mei.

de nep van de eindejaarspremie

De andere eis is een 13e maand voor allen. Deze eis is niet alleen maar een geldeis, omdat de 13e maand in plaats zou moeten komen van het systeem van de eindejaarspremie dat nu bestaat. Bij het huidige systeem worden de arbeiders op verschillende manieren genept:

- Ten eerste is de premie te laag: bij de shops (scheepsherstellingen) krijgt iedereen vanaf 35 taken per jaar een eindejaarspremie (30 taken voor die ouder zijn dan 55 jaar). De stielmannen krijgen 65,70 fr. per taak, de helpers 64,30 per taak, en de leerjongens tot 18 jaar, 49,30 per taak, terwijl voor de dokwerkers het maximum ligt op 32,50 per taak.
- de premie hangt af van het aantal gewerkte taken, terwijl de dokwerkers die door gebrek, ziekte of gebrek aan werkaanbod niet aangemomen werden voor meer dan 83 taken (tot 55 jaar) of 62 taken (ouder dan 55) helemaal niets krijgen. Zo wordt

de concurrentie tussen de arbeiders om een arbeidsplaats versterkt, en worden overtollige arbeiders uit de haven geweerd volgens het survival of the fittest principe. De eis van een 13e maand voor ieder betekent dat iedereen, ongeacht het aantal gewerkte taken, een extra maand loon ontvangt.

- een deel van de eindejaarspremie wordt niet rechtstreeks aan de stakers verstrekt, maar komt in de handen van de vakbonden, die weer een gedeelte van deze som uitbetalen als "syndikale premie", maar alleen aan hun leden. Dit betekent dat de bond een gedeelte van het door de arbeiders verdiende geld kan gebruiken om leden voor zichzelf te winnen.

- een deel van de eindejaarspremie wordt niet door de patroons betaald, maar door de patroons en de vakbonden onttrokken aan een fonds dat een andere bestemming had: het fonds voor bestaanszekerheid, dat bedoeld is als aanvulling op de staats-werkloosheidsuitkering.

In cijfers: in totaal is er 80 miljoen fr. aan eindejaarspremie beschikbaar: 40 miljoen van de patroons en 40 miljoen van het fonds voor bestaanszekerheid. De syndikaten krijgen van dit bedrag 25 miljoen in handen, waarvan ze weer 20 miljoen als syndikale premie uitbetalen. Door deze wettelijke fraude strijken de havenpatroons een profijt van 80 miljoen op (omdat ze 40 miljoen uit het fonds stelen, en nog eens 40 miljoen uitsparen die ze anders hadden moeten uitbetalen), en de vakbond 5 miljoen plus het aantrekken van nieuwe leden door de syndikale premie. Vandaar dat de eis: 13e maand voor allen, ook inhoudt dat deze som dirket als loon door het patronaat aan de arbeiders wordt betaald.

hervorming van het ploegenstelsel

Ten derde eis was een hervorming van het ploegenstelsel: de laatste tijd waren de ploegen teruggebracht van 8 naar 5 man, wat het werk veel gevaarlijker maakt. Dat inkrimpen van de ploegensterkte is ook vastgelegd in de 2 jarige CAO, die in maart 1972 was afgesloten: "Bij nieuwe werkmethoden, nieuwe ladingen, nieuwe trafieken, nieuwe verpakkingen enz. kan de werkgever een schriftelijke aanvraag indienen met het oog op de aanpassing van het ploegenstelsel."

De laatste jaren zijn er in de havens vele nieuwe technieken ingevoerd zoals de containers, het berekenen met computers van het aanbod van de schepen enz. Het belang van de ondernemers hierbij

is dat tegelijkertijd met de verhoging van de produktiviteit ook het arbeidstempo wordt opgevoerd, dus dat de ploegen worden ingekrompen, dat er kontinudienst komt, dat de arbeiders zo snel mogelijk overal worden ingezet waar er werk voor ze is, en ze niet, als ze een karwei hebben afgemaakt even kunnen uitrusten, maar direkt weer naar het volgende werk worden gestuurd. In het belang van de arbeiders is het om de technische vernieuwingen te gebruiken voor zichzelf, dus om het werk lichter te maken en de arbeidstijd korter, en voor een hoger loon. Wat er gebeurt met de nieuwe technische vindingen is dus een inzet van de strijd tussen de arbeiders en de kapitalisten. (verdere informatie over het verband tussen de uitbuiting en de techniek in: "De meerwaardehonger van het havenkapitaal en de arbeidersstrijd in de Rotterdamse haven", Int. Korr. 28/29)

In de loop van de staking ontstonden natuurlijk ook eisen: uitbetaling van het stakersgeld, een eis gericht aan de vakbonden, en afschaffing van het demonstratieverbod, gericht aan het sociaal-demokratische stadsbestuur.

IV. VAKBONDEN EN DE STAKING

De staking ontstond op 7 april, en sloeg van Gent over naar Antwerpen. Het aldaar gevormde stakerskomitee vroeg op 12 april een onderhoud aan met de vertegenwoordigers van de Intersyndikale van Transport.

Op die bijeenkomst legt de vakbond een voorstel van drie punten op tafel:

1. onverwijld terug aan het werk!
2. de foremen onbelemmerd op de brug (in 't kot) laten, en de vrije aanwerving in het aanwervingsbureau toe te laten.
3. Met de gestelde eisen zou men dan later, bij de bespreking van de volgende CAO rekening houden, dit is in mei 1974.

Dit voorstel is typerend voor de autoritaire, onverhuld repressieve houding van de Belgische vakbonden tegenover de stakers.

Het stakerskomitee voert in haar krant een hele reeks feiten aan die de verraderlijke rol van de Belgische vakbondsbazen bewijzen:

- de BTB heeft sinds 1964 elke nieuwe syndikale verkiezing onmogelijk gemaakt en heeft de delegees aangeduid zonder inspraak van de militanten.

- ze sluiten CAO's af, die de winsten van de ondernemers veilig stellen en de arbeiders monddood maken.

- ze hebben nooit gehoor gegeven aan de eisen van de arbeiders.

De arbeiders klagen over de toenemende onveiligheid op het werk, maar als ze de vakbonden vragen de veiligheidsnormen toe te doen passen krijgen ze geen gehoor. De vakbond is medeplichtig aan de

tallose arbeidsongevallen op de dokken.

- de vakbond weigert de staking van het overgrote deel van haar leden te erkennen.
- de vakbond wil de ratten laten beschermen door de Rijkswacht.
- de vakbond weigert stakersgeld te betalen, terwijl ze sinds de laatste erkende staking meer dan 500 miljoen fr. op zak gestoken heeft.
- de BTB heeft een beroep gedaan op de Rijkswacht en de politie toen de dokwerkers en hun vrouwen stakersgeld kwamen eisen.

Daar kan uit andere bronnen nog aan worden toegevoegd dat de vakbonden meehelpten met het werven van ratten, en dat ze leden in andere bedrijven, die zich solidair verklaren met de stakers roeyert.

Op het eerste gezicht lijkt er een groot verschil te bestaan tussen de Belgische en Nederlandse bonden: de Industriebond NVV heeft zich de laatste drie jaar met alle arbeidsconflikten bezig gehouden, heeft stakingen gesteund, heeft zich door de vorming van "bedrijfsledengroepen" 'gedemokratiseerd'.

In verband daarmee zijn er door de arbeiders ook nauwelijks eisen gesteld die van de bonden afweken. Eisen die in België gesteld worden zoals looneisen, grotere controle van de arbeiders op tempo en veiligheid, gelijk loon voor gelijk werk, komen veel direkter voort uit het dagelijks leven van de arbeiders, dan de eisen die hier de inzet zijn geweest van de laatste reeks stakingen. De NVV eisen waren:

- geen loonsverhoging in procenten maar in centen (terwijl de totale loonsverhoging al bij het Centraal Akkoord was vastgesteld, zonder dat dat bedrag in centen ooit genoemd werd)
- iedereen onder de CAO
- een maximum in de compensatie van de prijsstijgingen voor de inkomens boven een bepaalde grens.

Terwijl in Nederland wekenlang gestaakt is voor een abstrakt economies begrip - een rechtvaardiger inkomensverdeling - wordt in België geknokt voor eisen die direkt aan de arbeidersklasse ten goede komen, eisen ook die voor elke staker van even groot belang zijn.

Ook de vorm van de staking was in Nederland totaal anders dan in België ten eerste hielden de bonden, maar ook de persmedia de stakingen in de bedrijven angstvallig van elkaar geïsoleerd; er werd bijvoorbeeld geen informatie verstrekt over welke bedrijven nu precies in staking waren, alleen het aantal werd genoemd, en als er bij een bepaald bedrijf begonnen werd met een staking of er een akkoord was afgesloten werd dat vermeld.

De staking werd ook geïsoleerd gehouden van de bevolking in de stad; er werden geen straatkollektes gehouden, de enige inzameling

die er was (Kom Op) was voor de bond. Er zijn geen pamfletten verspreid in de stad. Een demonstratie van ADMers, die door de IJ-tunnel zou gaan, werd op het laatste ogenblik door de bonden tegengehouden, 'omdat de politie geen toestemming had gegeven'.

Aan het einde liet de bond zijn democratische masker helemaal vallen: zonder de leden te raadplegen werd de staking opgeschort. Toen bleek dat de Industriebond NVV net zo verraderlijk is als de Belgische BTB: na vijf weken staking werden de arbeiders plotseling zonder dat ze zich erop hadden kunnen voorbereiden, voor de keus gesteld weer aan het werk te gaan of een wilde staking te organiseren.

Belgische en Nederlandse vakbonden zijn er beide op uit het verzet van de arbeiders te smoren, alleen doet de Belgische bond het op een brute, onverhulde manier, de Nederlandse gaat subtieler te werk.

De manier waarop de arbeiders zich te weer kunnen stellen tegen de tactieken van de bond wordt in België duidelijk gedemonstreerd: organisatie aan de basis, eisen stellen die overeenkomen met je eigen behoeftes en die de solidariteit versterken, en het uitbreiden van de strijd tot andere bedrijven, tot andere gezinsleden, tot scholën en universiteiten.

V. HET STAKERSKOMITEE

Toen de staking uitbrak en het duidelijk was dat de vakbonden hem niet wilden steunen werd er gesproken over de oprichting van een stakerskomitee, zoals dat de laatste jaren in België steeds vaker gebeurt. In sommige van deze komitees zitten militanten van de vakbonden; soms staat het stakerskomitee lijnrecht tegenover de bonden. Soms houden de komitees na de staking op te bestaan, soms blijven ze in stand. Dat was bijvoorbeeld het geval bij de staking van de Vieille-Montagne, in de mijnen, bij Micheling en verschillende bedrijven in Wallonië. Verschillende van deze komitees hebben zich aaneengesloten in het Groot-Arbeiderskomitee. (GAX)

Het Antwerpse havenstakers-komitee is echter op een wat vreemde wijze tot stand gekomen. Hoe dit gebeurde wordt duidelijk als we een artikel lezen in het blad 'de macht aan de werkers'. (april 1973, nr. 77):

"Dit was een van de weinige keren dat de burgerlijke bladen gelijk hebben wanneer ze schrijven: Gentse haven plat door militanten van de Kommunistische partij.

In de haven van Gent is een militante ploeg van KP'ers. Ze zijn nog niet lang aangesloten bij de Partij, nog strijdvaardig en lopen niet in het gareel van de partijlijn, en zijn bereid hun eisen in actie om te zetten. Misschien hadden ze de gedachte dat "hun"

partij hen zou steunen maar dit zal een miskenning zijn, zoals vooral in Antwerpen zal blijken.

Vrijdag 6 april ligt de Gentse haven plat. Spontaan en de vakbonden erkennen de staking niet en het ziet er niet naar uit dat dit zal gebeuren. (....).

Zaterdag 7 april geeft de "Intersyndikale" een verklaring uit die zij tot nu toe blijft handhaven: "het lopend akkoord dient geëerbiedigd te worden." Enkele dokwerkers van "Arbeidersmacht Antwerpse Haven" nemen zaterdag contact op met destakers in Gent. Vanuit KP zijde wordt dit zeer argwanend onziet afstotend bekeken. De stakers echter zijn direct bereid maandag naar Antwerpen te komen om hun kameraden in Antwerpen te informeren.

Antwerpen, maandag 9 april: Een flinke afvaardiging uit de Gentse haven spreekt de Antwerpse dokwerkers toe. In de loop van de dag beginnen er tekenen te komen van verzet bij de dokwerkers maar er is onzekerheid en het zal tot dinsdag (10 april) duren voordat het zeker is dat de Dokwerkers van 't Kot zullen staken. Een van de dokwerkers vertelde later: "bij de aanwerving van de middagploeg werd er opnieuw gesproken vooral door militant dokwerkers uit Gent en enige uit Antwerpen, maar er werden nog taken uitgedeeld. Totdat iemand van "de Brug" een dringende oproep deed en alsof er een siddering was van enkele sekonden bij de dokkers, werd direct daarna de volledige blok erop gelegd. Binnen een paar sekonden was het bekeken. De aanwervingsbiljetten werden weggesmeten. De staking was geaksepteerd."

De verdere ontwikkelingen waren nog niet gecoördineerd. Enige honderden dokwerkers hielden een betoging naar de zetel van de BTB (Belgische Transportarbeiders Bond) aan de Paardemarkt. Gedurende enige tijd werden straten geblokkeerd. Een van de eerste daden van de bureaukraten van deze bond was: alle rolluiken neerlaten van de benedenverdieping. Tot nu toe zijn ze niet meer in de hoogte gegaan. (....)

de kommunistische
partij

De KP heeft getracht vanaf het begin deze staking tot een waarschuwingsstaking van 24 uur te beperken. Vooral de nieuwe KP militanten uit Gent kwamen hiertegen in opstand en het liep zover dat de permanenten van de KP verder het zwijgen werd opgelegd aan het Kot. Hier ontstonden zware verwickelingen tussen de nieuwe KP militanten en "hun leiders". Nu hun opzet van 24 uur niet lukt probeert zij op een andere manier. Verschillende malen was er al gesproken over de oprichting van een stakerskomitee. De KP heeft dit parool overgenomen en woensdag is er een komitee samengesteld in het lokaal van de KP, met een meerderheid van KP'ers. Dit komitee bestaat uit ongeveer 15 man en mag volgens de KP niet uitgebreid worden. Hoe is het mogelijk dat een komitee van 15 man op de 12 000 dokwerkers een vertegenwoordiging vormen?

Hoe organiseren deze 15 man de controle op de kaaien, leiden zij vergaderingen, betogingen etc? Hoe zullen zij kunnen strijden tegen een zeer grote repressie?
Het is duidelijk. Er mag geen uitbreiding zijn anders verliest de KP haar controle. Dit liedje hebben we meer gehoord. Binnen enkele dagen zal zo'n komitee dan overgedragen worden aan de vakbondssekretarissen en de strijd is verloren."

Het is iets anders uitgepakt dan in dit artikel van twee weken na het begin van de staking voorspeld werd. Doordat de vakbond weigerde zich met de staking in te laten kreeg de KP geen kans het komitee "over te dragen" aan de vakbondssekretarissen: daarvoor kwam de KP in een moeilijk parket te zitten. Aan de ene kant konden ze niet vast blijven houden aan de eenheid met de vakbond (zoals de CPN in Nederland zo graag doet), aan de andere kant liep ze, door openlijk de leiding van de staking op zich te nemen, het gevaar als zondebok de woestijn in gestuurd te worden als de staking verloren zou worden. Door de oplossing die de KP uit dit dilemma koos kon zij het vermijden de dokwerkers openlijk te verraden; daarentegen kon ze achter de schermen van het stakerskomitee alles doen om de staking te saboteren.

wat deed het
stakerskomitee?

Het Antwerpse stakerskomitee was dus op een vreemde wijze tot stand gekomen: tijdens een besloten vergadering in het KP lokaal. Het is later uitgebreid ook met niet-KPers, omdat 15 man veel te weinig was om al het werk te doen. Daardoor verloor de KP de greep op het komitee enigszins; het komitee kon tal van activiteiten ontwikkelen die de KP ~~dit~~ niet bijster welgevallig waren zoals het uitgeven van de stakerskrant.

Eerst de positieve punten: het komitee gaf een "gezicht" aan de staking: het werd door vrijwel iedereen erkend als woordvoerder van de stakers. Het komitee organiseerde regelmatig demonstraties, meetings van stakers, en gaf pamfletten en kranten uit. Ook de inzamelingsakties werden gekoördineerd door het stakerskomitee. De eisen werden in een één duidelijke vorm vastgelegd en in een affiche over de hele stad verspreid. Kortom: het stakingskomitee was het centrale punt waar iedereen die met moeilijkheden zat, wilde helpen of informatie wilde krijgen heen kon gaan.

Nu de schaduwzijden: uiteindelijk was het het stakerskomitee die door een truuk de stakers weer aan het werk wist te krijgen. Aan de uiteindelijke doodsteek ging een hele serie gemeingheidjes vooraf:

ten eerste: het inperken van de eisen tot de twee geldeisen.

Ten tweede: het inperken van de activiteiten in de laatste weken

van de staking: de vrouwen van de dokwerkers die een solidariteitsbetoging wilden houden kregen geen goedkeuring van het stakerskomitee wat inhield dat ze hun pamflet maar ergens anders moesten laten stencillen (dit werd tenslotte gedaan bij AMADA). Ook het voorstel om een grote nationale betoging te houden werd door het stakerskomitee afgewezen.

Ten derde: het vastzetten van ingezameld geld "voor processen die na de staking komen". Van de 1 700 000 ingezamelde francs werd er 1 000 000 fr. vastgezet en 700 000 uitgekeerd. Door dat te doen heeft het komitee de stakers al voor de officiële stemming voor het blok gezet, want als er helemaal geen geld meer is kun je ook niet meer doorstaken. Bovendien werden de mensen die geld hadden gegeven om de staking te steunen voor de gek gehouden. Dit leidde er toe dat inzamelingen van bijvoorbeeld het Groot Arbeiders Komitee daarna direkt in voedselpakketten werden omgezet.

En tenslotte het beeindigen van de staking door een geheim referendum, terwijl daarvoor steeds openlijk met handopsteken was gestemd. Zulke referendums worden vaak gehouden als de mogelijkheden voor de voortzetting van de strijd in feite al afgesneden zijn. (zoals ook bij de laatste stakingen in Nederland). Het stakerskomitee had vooraf gesteld dat er alleen doorgegaan zou worden als minstens 65% vóór doorstaken was; na de stemming bleek 55% van de 2000 dokwerkers voor doorstaken te zijn. De stakers hebben toen nog drie dagen gedopt, maar tenslotte weigerde de regering de dop verder uit te betalen.

Binnen het stakerskomitee is steeds strijd geleverd om de te volgen koers - een strijd die uiteindelijk door de KP gewonnen werd die het technies apparaat in handen hadden, de stencilmachines, en de vergaderlokalen, terwijl de stakers zonder geld kramen te zitten, op straat uit elkaar geslagen waren en geen alternatieven hadden.

Aanzetten tot zo'n alternatief waren er wel: in de laatste twee weken is het posten op de kaden weer begonnen buiten enige organisatie om, de vrouwendemonstratie ging toch door, en werd geleid door twee (niet KP) leden van het stakerskomitee; groepen als Arbeidersmacht Antwerpse Haven hebben hun kontakten met dokwerkers uitgebreid; en nadat het werk hervat was zijn op tal van plaatsen in de haven spontaan stiptheidsakties gehouden.

VI. SOLIDARITEIT EN REPRESSIE

"WEET JE, WE MOETEN DUIDELIJK ZEGGEN DAT SOLIDARITEIT BINNEN DE ARBEIDERSKLASSE BETEKENT. SOLIDARITEIT BETEKENT: SAMEN STRIJDEN TEGEN UITBUITING EN ONRECHT. SOLIDARITEIT IS GEEN KWESTIE VAN WOORDEN MAAR VAN DADEN; WE MOETEN TOT DE AKTIE OVERGAAN, IN ALLE SCHOLEN EN FABRIEKEN. RESOLUTIONS EN MOTIES ZIJN NIET VOLDOENDE. DAT BETEKENT ALLEEN MAAR DAT JE BOEMEN STUURT NAAR DE BEGRAFENIS VAN DE ARBEIDERSKLASSE."

"Deze woorden van een Antwerpse stakingsleider krijgen een wrange nasmaak als je weet hoe pover het met de solidariteit gesteld is. En toch is soldairiteit broodnodig om het monsterverbond te overwinnen waarove schepen Delwaide van de Antwerpse haven het heeft in een interview met La Libre Belgique: "Tegenover de stakers hebben de regering, de patroons en de vakbonden eensgezind front gevormd." We zullen ons moeten afvragen waarom die solidariteit niet nog sterker is, maar er zijn ook een aantal zeer positieve punten. In het totaal werd nu al anderhalf miljoen franc voor de stakers ingezameld. De 3200 arbeiders van de shop (scheepsherstellers) hebben meer dan 300 000 fr. bijeengehaald. Bij Cockerill-Ougrée werd 75 000 fr. bijeengebracht, aan de Brusselse universiteit 42 000. Er waren honderden kleine omhalingen, uitingen van konkrete solidariteit in scholen en fabrieken. Er waren solidariteitsmeetings in Antwerpen, Gent, Brussel, Charleroi. Tijdens een meeting op Glaverbel Gilly stelden de basismilitanten voor hun syndikale bijdrage - 140 fr. - niet meer te betalen, maar dat bedrag te schenken aan de stakende dokwerkers.

En tenslotte waren er ook, en vooral, de solidariteitsakties van de 400 shopmannen, die op maandag 21 mei de werf van Mervantille en Belliard verlieten, de 100 arbeiders van de petrochemiese bedrijven die hetzelfde deden en de schokstakingen van 300 mijnwerkers in Limburg.

Maar was dat voldoende? Waarom zijn er niet meer solidariteitsmeetings geweest? Waarom zijn de arbeiders van Antwerpen niet massaal op de meetings van het Sint Jans plein geweest?(....)

Er is een eerste verklaring die nogal voor de hand ligt. Wat Rotterdam betreft: de dokwerkers begrijpen best dat zij in het verleden ook niet altijd zoveel klassesolidariteit betoond hebben toen ze op verzoek van de Antwerpse patroons als gekken gewerkt hebben om schepen te lossen die uit Rotterdam kwamen. Dat was in 1970 en de dokwerkers van Rotterdam hebben dat nog niet helemaal verteerd.

Voor de shop en Cockerill-Hoboken was er de bedreiging van de metaalbewerkerbond dat alle solidariteitsakties - moreel of financieel - zouden bestraft worden met uitsluiting uit het syndikaat.

we hebben onze eigen eisen.

In Cockerill-Ougrée waren er delegees die ons vertelden: "Nu het in de cokes afdeling lasgebarsten is waar ze een loonsverhoging vragen van vijf franc per uur, nu er 800 arbeiders staken en 10 000 arbeiders gedwongen werkloos zijn, moeten we op de eerste plaats daaraan denken. Jullie moeten begrijpen, dat we onze eigen eisen hebben." Die delegees vergeten één ding: als de arbeiders van een fabriek tegen het kapitaal in opstand komen, als ze de klassenstrijd aan den lijve ondervonden hebben, zullen ze veel gemakkelijker de strijd van hun kameraden steunen en samen vechten tegen de gemeenschappelijke vijand. Daarom ook zijn de verschillende verklaringen die gegeven worden om het gebreke aan solidariteit uit te leggen niet afdoende. Als we in de spiegel kijken moeten we toegeven dat het ons aan een duidelijke strategie ontbroken heeft. We hadden méér moeten doen om de arbeiders van Bekaert, van de shop en van het hele land in de strijd te betrekken.

Gedurende tientallen jaren hebben politieke en syndikale leiders de weg van de klasseverzoening en van het reformisme bewandeld. De arbeidersklasse moet zich van dat juk bevrijden om tot de aanval over te gaan. Alleen op die manier zullen zij de cirkel kunnen doorbreken waarin ze door de patroons, de vakbonden, de rijkswacht en de pers gesloten worden. Alleen op die manier zullen zij, hand in hand, een daadwerkelijke solidariteit kunnen organiseren."

In dit artikel uit de tweede krant van het stakerskomitee wordt verteld wat de moeilijkheden waren om in andere bedrijven tot solidariteitsakties te komen. Daarnaast waren er ook andere groepen solidair.

de vrouwen

Ten eerst de vrouwen van de dokwerkers. In deze staking bleven de vrouwen niet thuis zetten maar liepen voorop in de demonstraties. Toen de dokwerkers zelf geen demonstraties meer hielden, nadat ze enkele keren uit elkaar waren geslagen, bleven de vrouwen doorgaan met demonstreren.

Hun spreekwoorden en leuzen:

STAKERSGELD IS ONS EIGEN GELD!

WAT WILLEN ONZE MANNEN?

STAKERSGELD!

EN WAT KRIJGEN ONZE MANNEN?

NIETS!

WAT WILLEN ONZE KINDEREN?

ETEN!

EN WAT KRIJGEN ONZE KINDEREN?

NIETS!

WAT DOEN WE MET DOLF DEN DIEF?

MOORD 'M

(Dolf den dief is natuurlijk Dolf Vervliet van de BTB)

STAKEN IS EEN ARBEIDSRECHT!

(Op de wijs van Ajaz wint de wereldcup)

HAND IN HAND KAMERADEN,

HAND IN HAND DE STRIJD GAAT DOOR,

GEEN WOORDEN MAAR DADEN,

WIJ STRIJDEN TOT DEN DOOD!

de antwerpse
bevolking

Ten tweede de studenten en scholieren. Groepen als AMADA en EAL die voor een groot deel uit studenten bestaan, zijn de hel staking door actief geweest met het verschaffen van informatie en het inzamelen van geld en voedselpakette. Het Groot Arbeiders Komitee heeft pamfletten uitgedeeld, geld ingezameld en heeft bovendien een aantal feesten georganiseerd: een staking moet ook vrolijk zijn.

De middenstand was solidair: op veel café's en frietkramen hingen de affiches van het stakerskomitee. Bovendien was er een groep middenstanders, "de Hand", die de organisatie van de voedselpaketten op zich nam. Hierbij konden ze gebruik maken van verschillende kortingen. De uitdeling van de voedselpaketten gebeurde in het openbaar en onder controle van leden van het stakerskomitee en het Groot-Arbeiders Komitee.

onderdrukking

Tegenover de stakers stond de driekoppige draak van de repressie: patronaat, syndikaat en staat. Het patronaat zelf kon rustig toekijken hoe zijn handlangers de staking neersloegen. Ze hebben geweigerd te onderhandelen (in Antwerpen). In Gent hebben ze een kompromis aangeboden dat uit solidariteit met

Antwerpen door de Gentsé dokwerkers werd afgeslagen.

Over de rol van de vakbond is al eerder geschreven.

de staat

De staat heeft haar campagne tegen de stakers goed voorbereid: vorig jaar werden er twee wetsontwerpen klaargestoomd: het plan Van de Boeynants en het plan Vranckx. Arbeidersmacht Antwerpse Haven heeft in een pamflet van 19 maart 1973 deze plannen beschreven:

"A. Wetsontwerp Vranckx"

Hiermee wil het Belgies kapitaal vooral het volgende beteiken langs wettelijke weg:

1. Alle groepen die de arbeidersstrijd steunen verbieden.
2. Alle arbeiderskomitees of groepen die een staking voeren verbieden. Alleen erkende vakbonden mogen nog stakingen uitroepen en leiden. (wat in andere woorden wil zeggen dat er nooit meer een echte staking mag plaatsvinden).

Dit is het einde van het STAKINGSRECHT voor de arbeidende klasse.

3. Bij betogingen en bijeenkomsten kan gelijk wie opgepakt worden door de politie. De tekst van het wetsontwerp is zo onduidelijk dat de rijkswacht en politie gemachtigd worden om tot willekeurige aanhoudingen over te gaan.

Er zijn zware straffen (geldboetes tot 30 keer 10 000 fr. en gevangenis) voorzien voor iedereen die deze wet zou overtreden. Ook in andere landen zijn dergelijke wetten in voorbereiding of reeds in voege; denken we aan de laatste staking van de Engelse dokwerkers toen 5 dokwerkers in de gevangenis belandden omdat ze onwettig staakten!!" (....)

B. Het plan Van den Boeynants

Dit plan sluit aan bij het voorgaande waarin staat tegen wie het machtsapparaat gebruikt moet worden. Het plan VDB is er om het machtsapparaat in staat van paraatheid te brengen! Tegen dit plan zijn reeds 200 000 scholieren wekenlang op straat gekomen. De pers heeft het voorgesteld alsof zij alleen tegen het opheffen van het uitstel voor studerende waren. Het plan reikt echter veel verder.

Het wil op de eerste plaats de rijkswacht omvormen tot een "elite-troep", zoals de para's; getraind als honden en uitgerust met lichte en halfzware wapens om ieder verzet van de arbeidende klasse te onderdrukken. Het plan voorziet in de oprichting van één kommando in handen van de rijkswacht voor alle belangrijke diensten.

Het leger wordt gemoderniseerd om beter zijn rol te vervullen in de moordmachine van de NATO.

Omdat de mensen zich meer en meer bewust worden van de onderdrukkingsrol van een leger wil VDB ze jonger oproepen om ze gemakkelijker te kunnen volstoppen met militaristische ideeën!!"

Het verdere optreden van het staatsapparaat was in overeenstemming met deze plannen, die overigens nog niet eens aangenomen zijn in het Belgiese parlement.

Zo werd er direkt na het begin van de staking door burgemeester Caeybeekx een samenschokingsverbod uitgevaardigd. De Antwerpse politie en de Rijkswacht worden ingezet tegen de stakers bij demonstraties. De politie zet de haven af en beschermt de ratten. Het stakerskomitee maakt melding van het inzetten van soldaten om werk te doen in de haven; en dat terwijl de Kaderwet van Major bepaalt dat alleen dokwerkers schepen mogen laden en lossen: "Er wordt in de haven gewerkt door soldaten. Het is bijvoorbeeld bekend dat op zaterdag 14 en zondag 15 april militairen van de kazerne 'kommandant Bauwin' in Hoogboom-ekeren Duitse en Turkse schepen gelost hebben aan de Noordnatie voor rekening van de firma Mabesoens. Die militairen werden daarvoor 1260 fr. per shift betaald (een dokwerker krijgt ongeveer 800 fr. per shift bruto). Het leger speelt dus de rol van stakingsbreker en het voorbeeld dat we geven is geen alleenstaand geval: het ministerie van landsverdediging heeft officieel toegegeven dat dienstplichtigen in de Antwerpse haven gewerkt hebben, zogezegd zonder medeweten van de militaire overheid. (...) Ook douaniers en matrozen werken nu aan de dokken. Frans Wuytack hoorde in het Stuyvenberg gasthuis hoe op maandag 14 mei een matroos onder een katoenbaal geplet werd, morsdood."

Zo waren deze factoren en de uithoofling van de staking door het stakerskomitee zelf er de oorzaak van dat deze massale vorm van verzet moest worden opgegeven na negen weken. De strijd gaat door, maar in de vorm van vele kleine akties, stiptheids-akties of schokstakingen.